Број 250. У Новом Саду, петак 21. октобра 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом и празницима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Стање у Русији.

У Русији није све и свуда мирно...

Неколико дана била је цела Русија на ногама. Крв је већ почела да тече Тада је цар увидео, да руском народу треба дати слободу.

Оно, што је Русија добила и извојевала, много је. Више немају ни старе „уставне“ државе. Та зар нису тек прексиноћ викали радници по Бечу: „Дајте нам оно, што има данас у Русији! Дајте нам опште право гласа!“

Зар ми у Угарској имамо слободу збора и удружења? А какав је тек жалостан наш изборни закон. Русија све то има данас. А како ће се извести, то зависи од народа, како ће он поштовати и бранити слободе.

У Русији је народ задовољан. Он се смирио. Железнице су прорадиле и свет се полако враћа на посао. Но разуме се, није било могуће за један дан зауставити револуцију — потпуно. Што год се захука не можеш никад у часу заустави ти, па ни народ. Њега још најмање.

Отуда видимо, да има још увек незадовољника по појединим местима. Има их који би хтели да продуже револуцију. Но већина народа противи се томе и број оних који не могу још да стану све је мањи.

А има у Русији још места, где захукани вали бесне и даље. Н. пр. у Варшави. Тамо је народ тражио да се пусте политички кривци и пуштени су. Онда је гомила тражила да се пусте „сви“ и почела је да прети. На то су дошли козаци и умешали се.

У Варшави су Пољаци и Чивути који и иначе терају до краја. Но и тамо ће се брзо умирити. Чим је изашао царски манифест, ми смо одмах рекли да неће проћи без трзавица. Има увек, кад се прелази из старог стања у ново, па и из мрака у светлост.

Прве трзавице дошле су брзо. Да ће их бити још, о томе нема сумње, али је у главноме боље, много боље, но што је било пре И док Русија не осигура ово што је сад извојевала, и док се у то не уживи, неће јој бити лако могуће ићи напред.

Народне школе.

И опет се ближи зима. Наступиће доба кад ће наш народ имати времена да чита и да се поучава. Мислим нарочито наш ратарски сталеж, који је најмногобројнији.

У државама и народима који су много просвећенији но ми, приређују се предавања и читања за народ, држе се читаве школе. У нас је у том тако незгодно.

Ми немамо народних књижница Оне су тек на почетку. А тек се почело и са народним предавањима. Код нас у Н. Саду било је предавања у читаоницама, нарочито у српској занатлијској ратарској читаоници Али је све то било за узан круг.

С тога се у Н. Саду образовао одбор, који ће приредити предавања за најшире кругове и то бесплатно. Та ће предавања отпочети чим се преради и то увек у другом крају вароши. Та ће предавања бити и за женскиње или бар нека од њих

И у Вел. Бечкереку спремају се предавања на сличан начин, а тако исто и у Вршцу. Но шта је то? Поучна народна предавања и народне књижнице треба да буде лозинка за свако наше село.

Време је да се отпочне озбиљно, да не трећимо дане у тартањ, јер други народи не спавају и не чекају на нас.

Б.

Криза.

Пут Фејерваријев у Беч.

Држе, да ће сутра министар-председник Фејервари ићи са министром трговине Верешем у Беч. Не иду пак у Беч ради општих политичких прилика, него ради трговачког уговора са Русијом. Говоре, да су у преговорима наступиле такве тешкоће, које се могу решити само на заједничком министарском савету. Чим угарски министри стигну у Беч, одмах ће се подпредседништвом заједничког министра спољних послова грофа Голуховског одржати заједнички министарски савет, на којему ће покушати да изгладе несугласице, које су наступиле у преговорима ради трговачког уговора са Русијом.

Нови жупани.

Сутра ће званични лист донети наименовање великих жупана, и то за жупанију земплинску грофа Алфреда Палавичинија, за толнанску жупанију ондашњег досадашњег великог бележника, Елемира Шимончића и за жупанију велико кикилску грофа Јосифа Халера.

Прилике у Русији.

Царев манифест, у којему даје Русији устав, изазвао је силну радост и одушевљење у читавој Русији. Вест о уставу народ свугде радосно поздравља и по свој прилици да ће за кратко време наступити мир и ред у свима крајевима.

Штрајкови међу тим још увек трају, шта више по некима местима дошло је и до крвавих судара између војске и штрајкача. За узрок овима штрајковима, држе то, да многи сумњају, да ће се све оно, што је у царском манифесту тачно испунити и траже за то јемства. Пре свега иште, да буду помиловани сви политички окривљеници и да уклоне генерала Трепова.

Вите је пред једним изасланством изјавио, да ће питање о опћем помиловању повољно и то што скорије решити, а тако исто да ће ускоро и Трепов напустити своје званије.

Што до сада ова два захтева нису још испуњена, криве ону јаку дворску странку, која би хтела, да се поврати самовласт и која је дуго пречила, да цар Русији даде овакав устав. Вите се имао много да бори са том странком и најзад је победио. Држе, да ће Вите и овом приликом, у питању помиловања, однети победу.

Из Хрватске и Славоније.

Председник сабора кр. Хрватске и Славоније Васа Ђурђевић изрекао је на банкету и Вуковару политички говор. Из „Народних Новина“ вадимо најглавније из тога говора. Нећемо приметити ништа на тај говор, јер свако ће се доста насмејати, кад прочита оно о савесном вршењу своје дужности сремских заступника, — о опреци са владама, о златним речима грофа Куена и т. д. и т. д.

Говорник је понајпре истакнуо, да су нар. заступници из Срема своју дужност вршили тиме, што су у сабору радили по жељи и потреби народа, а при том се обазирали и на захтеве целе монархије и државне заједнице. Они да су настојали „да одрже и да утврде државну заједницу између Угарске и наших аутономних краљевина и да у тој заједници ојачамо и напредујемо као народ политички, као народ културни“. Све то да су извршивали у споразуму и братимству са свима народима монархије, па да су прилагодили интересе својих изборних котара, интересима монархије, државне заједнице и целе домовине. Стојећи на законској подлози, да никад не могу доћи у опреку са државним факторима, т. ј. са владом. Жалосне да се појаве сада развијају у Аустрији и у „нашој савезници“ Угарској, где се је сада љуто заоштрила борба између круне, већине сабора и владе. У тој борби и ми да страдавамо, али се надамо, да ћемо стојећи на темељу закона, с помоћу истине и правде, поверењем и снагом народа знати права наше домовине и наше убаве сремске жупаније одбранити и сачувати. Политичка борба да не сме никад, да сав рад и снагу народа исцрпе. Спомиње затим, како народ уважава „златно речи“ Куен-Хедерваријеве: „закон, ред и рад“ те „патриотичку паролу“ садањега бана: „добра и поштена управа“. С болом у души да се сећају народни посланици, како се је „заведени“ народ огрешио о закон и ред, а поносе се, да је жупанија сремска остала мирна, а тиме да је народ у Срему показао своју политичку зрелост и озбиљност. Данашњи бан да својом девизом пружа народу јамство, да се не огреши о „закон, ред и рад“, а ово задње гесло треба да и у Срему увек влада. За

ПОДЛИСТАК.

Нове песме у Шајкашкој.

Шајкаши сложно раде на томе, како да при накнадном избору изаберу дра Миту Мушицког за шајкашког посланика. Да је то тако, сведоче и најновије песме, коју су шајкашке девојке спевале. Прва песма иде на стари познати глас оне песме: „Сви Шајкаши одоше лако лако“. Та нова песме са старим почетком гласи:

Сви Шајкаши одоше
лако лако,
Сви Шајкаши одоше
лагано...
Само један остаде
лако лако,
Само један остаде
лагано.
И тај један беседи
лако лако,
И тај један беседи
лагано:
„Сви Шајкаши одоше
лако лако,
Сви Шајкаши одоше
лагано.
И у Тител стигоше
лако лако,
И у Тител стигоше
лагано.
За Мушицког гласају
лако лако,
За Мушицког гласају
лагано.
Тек ја један остадох
лако лако,
Тек ја један остадох
лагано.
Јер се с душом растајем
лако лако,
Јер се с душом растајем
лагано,
Подржи ме Господе
лако лако,
Подржи ме Господе
лагано.
Док нам Миту изаберу
лако лако,
Док нам Миту изаберу
лагано.
Па да умрем с образом
лако лако,
Па да умрем с образом
лагано.

* * *

Оне друге песме гласе:

Министару, да ли знаш
Неће Шајкаш паприкаш,
Него Миту Мушицкога,
А другог никога.

—

Министару не намигуј на ме,
Ја сам нашла ђувегију за ме.
У „Застави“ поручује Јаша,
Шајкашка ће само за Шајкаша!

—

У Локу*) нам цвет'о цвет,
Другог ни за цео свет,
Ни због рита, ни због мита
— Живио нам Мита!

—

Чујте браћо поново,
Код нас је већ готово:
Шајкашка се не продаје,
Нити се — предаје!

*) Др. Мита Мушицки родио се у Локу.

све то се хоће људи народу и отаџбини верних. Над проведбом закона бдије сабор, бан и његови помоћници у крилу владе, жупанијама, котарима и општинама Кад су сви чинбеници прожети духом девиза „закон, ред и рад“ и „добра и поштена управа“, онда мора посвуда у земљи процвасти срећа и благостање.

Чивути да усреће Србију.

Некога Чиву из Будимпеште Морица Штерна и К. Гргића, месара из Београда, ухватила је београдска полиција и предала их суду, што су заваравали младе девојке и продавали их у Цариград. Обојица су затворена, а њихов друг опет Чива Фрајденфелд утекао је. Овога до сада није још било у Србији; требало би ове „часне“ трговце што строжије казнити, да им више не пада на ум, да усрећавају Србију својом срамном трговином.

Избор норвешког краља.

Садањи избор краља у Норвешкој у многоме је сличан избору грчког краља пре 42 године. Када се у оно доба упразнио грчки престо, већи део грчких главнијих људи хтео је да доведе за краља енглеског кнеза, Алфреда, док је мањи део желео данског кнеза, Виљема, који је био још врло млад. Сви европски дворови узимали су то више за шалу, да Виљем буде грчки краљ, па ипак на народној скупштини 1863. год грчки народ извиче за краља њега, а било му је једва 18 година. Те године 6. јуна крене се једно изасланство на челу са старим адмиралом Константином Канарисом у Данску, да чује од свога младога краља, да ли ће се примити престола или не. Отац младога краља, дански краљ, прими у име синовљево понуду, сазове сав двор у Кристијанисборг и седећи на престолу држао је леп говор новоизабраном грчком краљу, да љуби и поштује свој народ и чува устав. У вече је била свечана вечера, на којој је било 250 лица. Исте године 17. септембра млади краљ са својим младићским друговима, уз велико одушевљење народно, отпутује из Данске, али није ишао право у Грчку, него је најпре посетио европске дворове. Тек 1. новембра улази свечано у Атину, где га с великом радошћу дочекују, да су му посве непотребни били оних 600 француских мрнара, које је био из предострожности са собом повео. Бојали се, да противна странка при доласку му неће изазвати какве изгреде.

Ужасан народни суд.

Ових дана учинио је страшан злочин у америчкој варошици, Њубоми, неки Црнац. У сред дана, око подне, уђе у један новчани завод, где је случајно била сама једна женска чиновник, а остали беху отишли да ручају. Црнац је секиром на место убије, покупи новац из благајнице и хтеде да утекне. Али неко га спази и почну га гонити. Црнац није знао, куда да се склони, те скочи у неку бару, где се зарони, тако да му је само глава вирила из воде. Полиција га међутим спази, с тешком муком га извуче и однесе у тамницу. Када је становништво дознало за ужасан злочин Црнчев, толико се разбеси, да око поноћи продре у тамницу и примора надзорника тамнице, да му изда убицу. Изведу затим Црнца из тамнице, стану га мучити, ударати, те га после одвуку на мост на реци Најсену где га обесе. Већ кад је висио, пуцали су из револвера на њега, тако да су нашли у телу му преко сто кугала.

„Црна рука“.

Талијанско разбојничко друштво „црна рука“ у Њујорку отпочело је опет своја страховита дела, која су велики страх изазвала у читавој вароши. Ово друштво најпре шаље писма, у којима иште од дотичних грдне своте новаца, ако им пак не пошљу прети, да ће дотично лице убити или му кућу бацити у ваздух. Многи нису узимали у обзир ова писма и у последње време многи су пали као жртве ножа или кугле. Многе су куће бачене динамитом у ваздух. Последња таква жртва био је неки богати месар из Броклина, Гајетано Коста. Од њега су више пута искали новаца, али узалуд. Једно вече уђу му у радњу четир човека и из револвера убију несрећног месара. При истрази испоставио је суд, да су из Костине породице већ шест људи пали као жртва „црне руке“. Убијени месар је последњи мушки члан ове породице. Полиција је немоћна, да стане на пут неделима ове разбојничке дружине.

Страјк чешких железничара.

Брзојављају из Брикса, да у недељу није дошло до споразума између управитељства и жељезничара. Јављају из Дукса, да се услед тога пасиван отпор жељезничара јако шири по свима станицама. У Бојенбалу стоје силна кола са угљем и репом, не могу да их отправе даље. Ако се овоме злу брзо не доскочи, наступиће велике збрке у саобраћају Особни возови стижу са великим закашњењем. У круговима творничара признају, да су захтеви железничара оправдани, јер су средства за живот јако поскупила а служба је много тежа, но пређе. Државни железничари у осталом не траже ништа више, но што су железничари приватних пруга већ одавно добили.

Похара поштанска звања.

Јављају из Њиређхазе, да су јуче ноћу пробили поштанско звање у Малој Варди и однели на коли поштанску благајну. У благајни је било 4479 круна готова новца и три новчана писма са 10 хиљада круна. Успут се лоповима покрхају кола, те украду друга из суседства и на овима однесу благајну на вашариште, где су је обили. Јуче ујтру нашли су благајну празну на вашаришту. Држе да су лопови чланови једне међународне лоповске дружине. Покренута је истрага.

Време.

Према телеграфском извештају од 20. октобра може се очекивати благо време с кишом.

Из домаће привреде.

Да сачуваш пресне и свеже краставце.

На измаку лета обери пажљиво здраве краставце заједно са парчетом вреже. Онда их добро опери и осуши. Тако суве намажи беланцетом од јајета и обеси их на суво и промајно место, да један другога не додирује. Тако се очувају до Божића.

Да утаманиш пољске мишеве.

Пољски мишеви наносе велику штету воћу, јер се они зими сакрију у земљу испод дрвета, па ту глођу и нагризају жилице те дрво увене. Да мишеве утаманиш, избуши с јесени око сваке воћке гвозденом шипком рупе у њих наспи свињске мокраће и балеге. Мишеви ће се разбећи.

Да млеко код крава не отиче пре муже.

Кад је крава мека на мужи треба је мусти редовно три пута на дан и то тако, да између сваке муже буде по 8 сати Осим тога ваља испирати чешће пута одваром растове коре

Брзојави „Застави“.

Стигли 20. октобра

Изгреди у Русији.

Петроград. У Ростову светина пљачка већ данима. Варош је у рукама пљачкаша. — Непрестано се пуца. Болнице су пуне мртваца и рањеника. Један део вароши стоји у пламену. У Јасни у смоленској губернији читав је чивутски крај ра орен и попљачкан.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 20. октобра.
(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 13 кр 40 пот до 13 кр. 60 пот.
Раж средње каквоће 13 кр. 25 п д 13 кр. 40 п.
Јечам за храну 14 кр. 30 пот. до 15 кр. — пот.
Јечам за кување пива — кр. — пот. до — кр. — пот.
Зоб прве каквоће 14 кр. 10 пот. до 14 кр. 50 пот.
Зоб средње каквоће 13 кр. 25 пот. до 13 кр 40 пот.
Кукуруз домаћи 17 кр. 10 пот. до 17 кр 30 пот.

Термини

Жито за април 1906. 17 кр. 04 пот до 17 кр. 06 пот.
Жито за октобар 16 кр. 70 п. до 16 кр. 72 пот.
Раж за октобар — кр. — п. до — кр. — пот.
Раж за април 1906. 14 кр. 30 пот. до 14 кр. 32 пот.
Кукуруз за мај 1906. г. 13 кр. 94 п до 13 кр. 96 пот.
Кукуруз за август — кр, — цот. до — кр. — пот.
Кукуруз чинквантин — кр. — п. до — кр — пот.
Кукуруз нови — кр. — пот. до — кр. — пот.
Све од 100 клг.

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. 12 пот.
20 марака (у злату) 23 кр. 49 пот

Изашла је из штампе књижица:

Књижевни оглас.

Изишла је из штампе књижица:

ЦРКВЕНО-ОПЋИНСКА УРЕДБА

Написао **Поп-Божа.**

Нове автономне уредбе II.

Цена је књижици 4 потуре. — Наруџбине треба послати на

КОСТУ ЛЕРУ
у Нови Сад.

ТРАЖИМ ЈЕДНОГ

Дечка

од 13—14 година за моју гостионицу. Ступити можо одма. За одело и остало бринем се ја

Имре Јанковић
1159 1—5 Нови Сад, рибља пијаца.

ЗА ДОМАЋИЦУ

жели једна особа код једног господина ступити. Говори српски, немачки и мађарски.

За адресу упитати у администрацији „Заставе“. I 1150 1—2

ЈОРГАНИ.

Молим поштоване Српскиње у месту и са стране, да ме поверењем у поручбини **ЈОРГАНА** удостоје, јамчим за најбољу израду као и најумеренију цену. I. 931 17—30

С поштовањем
Зорка Милићева
Нови Сад, житна пијаца бр. 3.

НОВО-ОТВОРЕНА
КОНФЕКЦИОНА РАДЊА
ПАНТЕ СПАИЋА
У Н. САДУ
Дунавска улица бр. 36. у кући г. Арсе Пајевића књижара

препоручује велики избор готова одела за господу дечаке и децу. Најновијег кроја женске конфекције за госпође и госпођице. I 1117 8 70

Цене јефтине и утврђене.

Изишао је

„РАД“

КАЛЕНДАР ЗА 1906. ГОД.

Календарски део израђен је, као и прошлих година, а нарочито се пазило на српске и словенске светитеље. Календар и ако стаје 70 потура (35 новч.) има 112 страна без вашара, огласа и т. д.

У забавном делу има пет песама, четири приповетке, једна слика из повеснице, три чланка из политике, даље има чланак о земљорадничкој задрузи, из науке о здрављу, о моди, има чланак из виноградарства, пчеларства, подрумарства, народне економије и т. д.

У овогодишњем календару „Раду“ има 50 слика. Насловна слика је: Лаза Нанчић. Има више слика из Србије, још више из руско јапанског рата, слика пок. Светозара Марковића, има ликова најглавнијих српских усташих вођа у Маћедонији (као и оних, који су погинули); има слика о проглашењу пунолетства престолонаследника Ђорђа у Србији; има слике српских манастира, о које се парниче с нами Румуни; слика новосадске саборне цркве и иконостаса; слике наших виђенијих људи и покојника из ове године и многе друге, као и описи свију тих слика.

У овом календару има једна нештампана песма Змајева, једна прича Лазе Нанчића, иначе су радили на овом календару међу осталима: професор Милан Недељковић, др. Жарко Миладиновић, Милена Миладиновић, Јаша Томић, Божидар Поповић прота, др Светислав Новак, др. Миладин Свињарев. Јован Гавриловић парох, Мата Косовац, проф. Јован Живановић, проф. Миле Павловић, Константин Брадваровић, др. Бранко Илијћ, Чеда Милутиновић и други.

Овај календар и по садрживи и по његовом родољубивом смеру најтоплије препоручујемо.

Препродавци, који узму већи број календара, имају рабата $33\frac{1}{3}$ % или сваки трећи календар, но поштарину плаћају они. Са поручбинама треба се обратити једино на

Управу друштва „Рада“ у Руми.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.